

Carl XVI Gustaf: Jultal 1993

Talare

Carl XVI Gustaf
Kung

Datum

25 december 1993

Plats

Stockholm

Kära svenskar, hemma och utomlands. Det är tjugo år sedan min käre farfar, Gustaf VI Adolf, gick bort och jag tillträdde Sveriges tron. De år som förflutit sedan dess har varit oerhört rika på upplevelser och intryck. Drottningen och jag har haft unika möjligheter att besöka olika delar av vårt land och därmed också kunnat se och lära om Sveriges mångskiftande samhälle, näringsliv och kultur. Vi har också företrätt Sverige under åtskilliga resor runtom i världen. Syftet har varit att medverka till att stärka Sveriges kontakter i när och fjärran. Under det gångna året har bland annat Norge, Polen, Indien och östra delen av Tyskland besökts. När jag tillträdde mitt ämbete som vårt lands monark antog jag valspråket ”För Sverige – i tiden”. Med detta ville jag understryka vikten av att Kungen och Kungahuset följer med i tiden, står mitt i utvecklingen, och att vi är beredda att aktivt bidra till en bra utveckling för vårt land. Om det finns något begrepp som dominerar utvecklingen idag, så är det förändring. Förändringen är snabb, bland annat inom politik, ekonomi och teknologi. Detta ställer stora krav på oss alla. Dagens politiska världskarta ser annorlunda ut än för bara några år sedan. Mycket av det som hänt är positivt. Berlinmurens fall blev startskottet för en genomgripande förändrings- och demokratiseringsprocess i Öst- och Centraleuropa. Beslutet att avskaffa apartheid i Sydafrika måste betecknas som ett historiskt genombrott. Och låt oss också hoppas att uppgörelsen mellan Israel och PLO leder till det resultat vi alla önskar, nämligen varaktig fred i Mellersta Östern. Säkerhetspolitiken har idag fått ett annat innehåll med nya hot i släptåg. Etniska motsättningar, gapet mellan rika och fattiga, den snabba folkökningen, miljöförstörelsen, ökade flyktingrörelser – dessa faktorer får en allt större betydelse för utvecklingen i världen. Även om mycket av detta sker på andra kontinenter, påverkas Sverige starkt. Klotet är litet. Problemen vi står inför känner inga nationsgränser. I delar av världen kan således utvecklingen för närvarande målas i ljusare färger. Men tyvärr finns det åtskilliga exempel på motsatsen. Jag tänker främst på de många väpnade konflikter som pågår världen över, också i vårt närområde. Media matar oss dagligen med inbördeskrigets fasor i före detta Jugoslavien, ett

ohyggligt skådespel som dessvärre är verkligt. Vi känner avsky och vanmakt. Vi frågar oss, med rätta, hur kan detta få ske i hjärtat av Europa. Under senare år har det totala antalet flyktingar i världen ökat starkt. Orsaken är, som så ofta i historien, politiskt förtryck, krig och inbördes konflikter. Men vi börjar också se exempel på att människor flyr, därför att sociala eller miljömässiga förhållanden där de bor inte ger något hopp för framtiden. Det är svårt att se en lösning på alla dessa problem, om vi inte ger högsta prioritet åt fattigdomen i u-länderna. Detta kräver ett aktivt ledarskap från de rika länderna och däribland Sverige. En viktig förutsättning är självfallet att u-ländernas egna regeringar visar ett genuint intresse för både fördelningsfrågor och kampen mot ineffektivitet och korruption. Fattigdomen, folkökningen och hotet från miljön inger berättigad oro, och jag skulle önska att dessa frågor får större utrymme i debatten än hittills. Det är viktigt med denna bakgrund, när vi diskuterar flykting- och invandrarfrågor i vårt eget land. Hit kommer tusentals människor som flytt undan krig, förföljelser och våld. Flykten representerar nästan alltid den sista utvägen. Första advent genomförde Röda Korset en manifestation mot främlingsfientlighet i Sverige. Den följdes upp av ett stort antal torgmöten över hela landet. Syftet var bl.a. att påminna om flyktingarnas ofta vidriga och skrämmande upplevelser i sina forna hemländer. I Röda Korsets upprop sades att "det är en förmån att bo i ett land som faktiskt kan ta emot dessa medmänniskor". Ja, i detta uttalande instämmer Drottningen och jag helhjärtat. Sveriges ekonomi uppvisar idag flera problem. Många människor känner oro inför framtiden. Detta får dock inte medföra att vi stänger våra gränser eller behandlar dem illa, som sökt skydd och hjälp i vårt land. Det finns i själva verket all anledning att påminna om de bidrag till utveckling som vårt land har fått och får genom sina kontakter med omvärlden. Invandrare har i alla tider berikat vår kultur. Sveriges historia utgör en spännande väv av inhemska och utländska impulser och människor. Problemen i den svenska ekonomin har drabbat många hårt, först och främst de arbetslösa. Att förlora sitt arbete och därmed sin lön skapar stor osäkerhet. Det viktigaste för var och en av oss är att ha en uppgift, att känna att vi behövs. När den tryggheten rycks undan faller hela tillvaron ofta i bitar. Vi befinner oss i en ny fas i utvecklingen, där landvinningarna inom tekniken lett till allt större produktivitetsvinster. Invanda begrepp ställs på huvudet när vi står på tröskeln till kunskapssamhället. På många sätt är det en fascinerande utveckling, samtidigt som den är skrämmande för många. Som vanligt, när utvecklingen går snabbt, känner vi oro inför det nya och det ovana. För att möta kraven och möjligheterna i kunskapssamhället behövs en attityd präglad av lika portioner ödmjukhet, öppenhet och realism.

Arbetsmarknaden kommer inte bara att kräva mera av kunskap och kompetens utan också vilja till anpassning och utveckling. Idag är utbildningen för de flesta av oss förlagd till ungdomsåren. I det framtida samhället får vi i stället se utbildningen som en återkommande aktivitet. Det är nödvändigt, om vi vill hänga med i den allt snabbare förändringsprocessen. Utbildning och kultur kommer att bli allt mera bärande byggstenar i våra liv i framtiden. En fortsatt hög arbetslöshet innebär stora påfrestningar för hundratusentals enskilda medborgare men också negativa effekter för rikets finanser. Det sedan flera år snabbt stigande budgetunderskottet ligger nu på drygt 200 miljarder. Detta kan accepteras tillfälligt men inte som ett permanent fenomen. Precis som i ett vanligt hushåll måste statens finanser på sikt balanseras. Det allvarligaste med budgetunderskottets ökning är att vi för varje år vältrar över en allt större börda på våra barn. Det är de som sist och slutligen får betala en stor del av notan. Svårare att mäta är den skuld vi gradvis bygger upp på miljöområdet. Man kan likna naturen vid ett kapital på banken, som representeras bl.a. av en stabil atmosfär, ren luft och rent vatten, friska skogar, åkerjordar och hav. Precis som fallet är med pengar på banken är vi intresserade av en jämn och god avkastning från detta naturkapital. Denna avkastning är i allvarlig fara idag som ett resultat av överuttag, avfall och föroreningar. Exempel på detta är bland annat risken för klimatpåverkan, uttunning av ozonlagret samt förstöring av de kustnära haven. Östersjöns alltmera utsatta situation samt försurningens härjningar är illavarslande tecken i vårt närområde. Den goda viljan bakom många av de reformer, som byggt vårt land, går inte att ta miste på. Men realismen i kalkylerna har inte alltid varit verklig. Samtidigt ser vi att både miljöproblemen och teknologiutvecklingen innebär utmaningar, där våra traditionella lösningar inte räcker till. Trots problemen är det min absoluta övertygelse att vårt land kommer att klara de omställningar som krävs. Viktigast av allt är att inte låta sig nedslås av pessimism utan att öppet möta svårigheterna och ta vara på de möjligheter som finns. Den övergripande uppgiften för oss alla består i att försöka förändra och utveckla dagens ekonomiska system mot större långsiktighet, större naturhänsyn och mot ett läge, där varje människa själv kan skapa sig en meningsfull tillvaro. Men kanske måste vi temporärt slå ner på kraven och acceptera det som bjuds, både i stort och smått, som samhälle och enskilda individer. Det är inte min mening att vi för den skull skall ge avkall på vår integritet. Nej tvärtom, den kommer att stärkas om vi kan visa att vi även i tider av svårigheter kan samverka för vårt eget och landets bästa. Ett ökat samarbete behövs också på andra nivåer: internationellt, och då inte minst inom Europa, mellan naturvetenskap och samhällsvetenskap, mellan teknik och

kultur. Kort sagt är det nödvändigt med flera horisontella kontakter. Det gamla samhället lärde oss att sätta gränser. Men i det framtida samhället kommer behovet av att bygga broar och att överskrida gränser att dominera. Så här i jultid tänker jag på mycket konkreta gränser som måste raderas. Den mellan två grannar. Det är viktigt att vi tar oss an vår nästa, att vi knackar på hos den som är ensam eller sjuk. Det behövs så litet, men det betyder så mycket, för att vi själva skall bli bärare av julens glada budskap. Jag vill avsluta med att säga att det är min ärliga övertygelse att "den ljusnande framtid" trots allt är vår. I den andan vill jag och min familj önska Er alla en god fortsättning på julen och ett riktigt gott nytt år. Vi har mycket att vara tacksamma över i vårt land. Det är en stor förmån att få bo och verka i Sverige.

Taggar

1990-tal, 1993, Högtidstal, Jultal, Kungahuset, Man

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/carl-xvi-gustaf-jultal-1993>